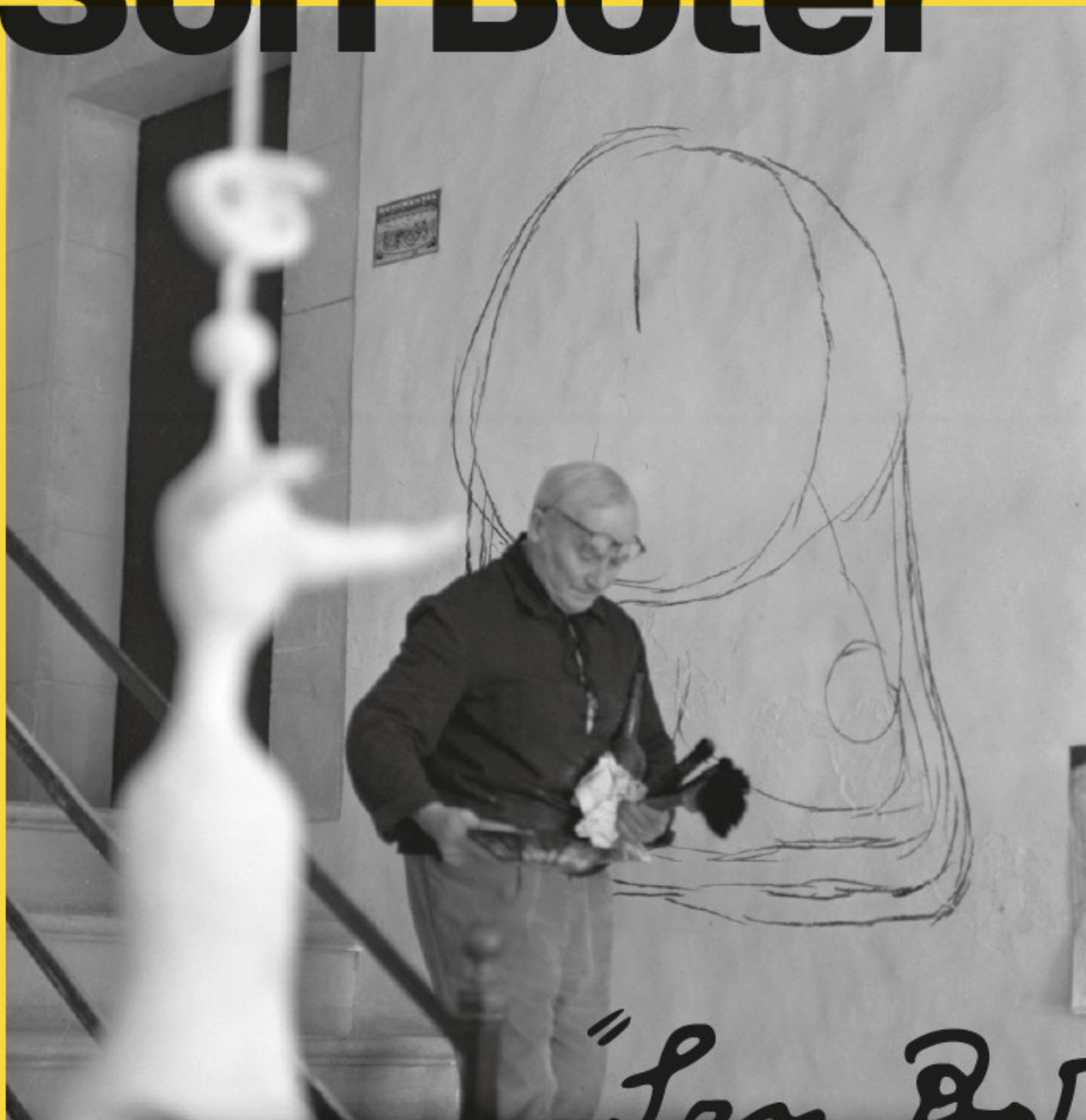

El Miró de Son Boter

"Son Boter"

Joan Miró a Son Boter amb el guix de l'escultura *Projet pour un monument*, 1967
Joan Miró at Son Boter with the plaster model for *Projet pour un monument*, 1967

© Successió Miró, 2022

© Daniel Frenay

Miró
mallorca

CAT—ENG

Exposició de la col·lecció al voltant del procés creatiu de Joan Miró al seu taller de Son Boter, organitzada i produïda per la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca amb Successió Miró.

Artista: Joan Miró

Títol: "El Miró de Son Boter"

Espai expositiu: Espai Estrella

Data de la inauguració: 14 d'octubre 2022 a les 19 h

Comissariat, organització i producció de l'exposició:

Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca i Successió Miró

Nombre d'obres: 88 obres entre pintures, monotips, grafits, escultures, objectes preparatoris, dibuixos i anotacions, objectes i retalls i reproduccions fotogràfiques

Data de les obres: 1960-1979

Procedència de les obres:

Col·lecció de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca

Successió Miró

Govern de les Illes Balears

Amb la col·laboració de:

Fundació Joan Miró, Barcelona

Fotografies:

Francesc Català-Roca

Daniel Frasnay

Joaquim Gomis

Jean Marie del Moral

Josep Planas i Montanyà

Clovis Prévost

Rif Spahni

Son Boter és una possessió típica mallorquina de caràcter rural que data del segle XVIII, l'edifici més antic de la Fundació. Es converteix en el segon estudi de Joan Miró a Mallorca, que l'artista adquireix l'any 1959 amb la gratificació resultant del Guggenheim International Award per la creació dels *Mur du soleil* i *Mur de la lune*, fets per a la seu de la UNESCO a París.

Aquest espai continu a la casa de Son Abrines li permetia ampliar l'àrea de treball i guanyar intimitat, així com crear i emmagatzemar obres de grans dimensions. Tal com Miró comenta en una carta a l'arquitecte i amic Josep Lluís Sert: "Acabo d'adquirir 'Son Boter', la magnífica casa que estava al darrere la nostra. Això, a part de ser una bona inversió, em posa sobretot a l'abric de tot veïnat enutjós".

Miró va apropiarse de l'espai a través de traços de carbonet a mode de grafit a les parets, de gran singularitat, que configuren un espai artístic en si mateix. Són figures i personatges relacionats amb les seves escultures. Tal com havia succeït al Taller Sert, Miró hi va anar creant un entorn propici de treball mitjançant postals, dibuixos i objectes de diversa procedència.

Destinat inicialment a taller d'escultura, Son Boter passa a ser el seu segon estudi de pintura i un lloc de refugi. Anys més tard, la possessió albergarà també uns tallers de gravat i litografia que permetran a Miró la realització d'obra gràfica sense sortir dels seus estudis. Aquests tallers actualment romanen oberts per a la creació artística i les edicions gràfiques, i són el principal llegat de Miró per tal que la Fundació de Mallorca sigui un centre viu i dinàmic.

Son Boter, 2014
© Jean Marie del Moral

Grafitis de Joan Miró als murs de Son Boter, 2012
© Rif Spahni

"Aquí, en Miró també treballava, però d'una manera molt diferent de com ho feia a l'estudi Sert. Aquí es desfogava, lliurava l'energia sobrant. Feia una feina 'salvatge' com ell deia, com a contrapunt a la manera de treballar del Taller Sert, on ho feia més cuidadosament, meditant més.

El Taller Sert és com un santuari per en Miró, mentre Son Boter era com un lloc misteriós on el comportament de l'artista es regia per la ràbia expulsada aquí. Un lloc per dubtar i conversar amb els propis i constants fantasmes que aquí l'envoltaven.

Les parets pintades reflecteixen l'ànsia incontenible i única d'en Miró. La seva vitalitat sense límits. La presa, la lluita contra el temps d'un artista únic que tenia molt que donar encara als seus anys."

David Fernández Miró

El Miró de Son Boter és molt diferent del Miró del Taller Sert. La manera de treballar a Son Boter i el format de les obres és diferent, com també ho va ser la relació amb el propi espai de l'arquitectura. A Son Boter, Miró es troba amb unes estances carregades d'històries on encara ressonen els esperits del seu passat. Son Boter és la cova, aquell retorn al ventre de la mare, on des del primer moment Miró s'ha sentit a casa.

És conegut l'impacte que li va provocar l'edifici de Sert i com abans de començar a treballar va sentir la necessitat de fer-lo seu, creant una segona pell que es superposés a l'arquitectura, la qual tot i així manté la seva independència. En canvi a Son Boter, la presència de l'artista i la seva obra es fonen amb la construcció; el traç mateix de Miró acaba formant part dels murs, els esquits dels tríptics traslladats al paviment, els seus objectes trobats i escultures colonitzant i transfigurant l'espai. **Tot l'edifici es converteix en un enorme "bloc de notes" on podem "llegir" i interpretar el procés creatiu mironià a través de les seves empremtes.**

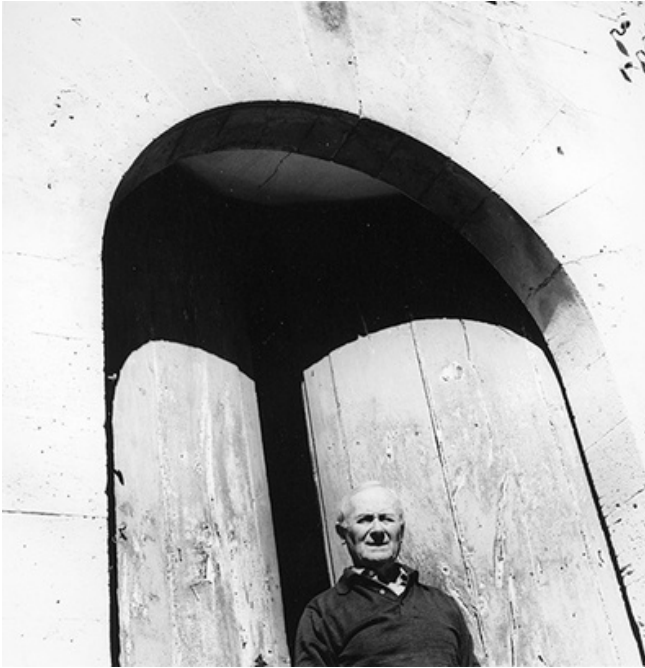
Son Boter es va dedicar als grans formats, escultures i projectes d'obra pública, a més dels tallers d'obra gràfica que li evitaven desplaçaments a Barcelona. És aquí on Miró definitivament dona el salt a la tercera dimensió, traspasa la superfície de la tela i arriba a aquella multitud anònima a la qual sempre havia aspirat; sigui amb l'experiència immersiva dels tríptics, les pintures de grans dimensions, les escultures per a espais públics o el tiratge d'estampes a l'abast d'un públic més ampli.

Aquesta exposició temporal presenta una visió de la nostra col·lecció en relació a l'estudi de Son Boter, estructurada al voltant de grups conformats per una selecció d'obres que defineixen un mateix projecte i sempre acompanyades pel suport gràfic que revela la seva presència dins l'espai, amb el qual formaven un tot indivisible. **Les sales expositives, com el propi Son Boter, es converteixen així en una transcripció directa del procés creatiu mironià,** des del primer grafit o dibuix fins a l'obra acabada, passant pels objectes, esbossos i maquetes que han conduït a la seva conclusió.

A Son Boter l'artista es fa immens, s'imposa a l'edifici. Al Taller Sert la seva intervenció és més quirúrgica; l'obra de l'artista i de l'arquitecte conviuen. A Son Boter esdevenen una única cosa. **Quan entrem a Son Boter, només Miró ens envolta.**

Textos explicatius de sala

acabo d'adquirir "Son Boter"

Joan Miró a l'entrada de Son Boter, 1966
© Josep Planas i Montanyà. PlanasArchive.

El trasllat de Joan Miró a Mallorca a mitjan anys cinquanta marca un punt d'inflexió en la vida i obra de l'artista. En aquesta nova etapa de revisió i renovació del seu llenguatge la producció pictòrica es dispara i l'escala de les seves obres augmenta, paral·lelament al seu interès per l'obra pública i monumental. L'estudi somiat construït per Sert de seguida li quedarà petit, per la qual cosa aprofitarà l'oportunitat d'adquirir la veïna propietat de Son Boter, lloc de refugi i extensió del seu espai de feina, dedicat a l'escultura i les teles de gran format. A les seves parets deixarà la marca dels grafitos al carbonet, croquis d'escultures, els esquitxos de pintura en terra i, arreu, els insòlits objectes trobats, en una absoluta simbiosi entre l'artista i el seu espai creatiu. Així ho expressa Miró a Georges Raillard en la seva conversa el novembre de 1975: **"La 'veritat' és aquí, a Son Boter"**.

Textos explicatius de sala

Le retour à l'enfance et la naissance d'un nouveau monde

Joan Miró a Son Boter, 1973

© Successió Miró, 2022

© Fons Fotogràfic F. Català-Roca
Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de
Catalunya

Miró interioritza els paisatges que va habitar i que l'acompanyaran al llarg de la seva vida: la terra de Mont-roig, el cel de Varengeville i la mar de Mallorca. Els té sempre presents i els recrea a les seves obres. **Miró ha recorregut un llarg camí per a tornar als inicis**, als indrets de la seva infantesa i als horitzons muts dels seus anys d'estudiant amb el mestre Modest Urgell. Compartint espai i temps amb els grans tríptics, aquestes obres en canvi no han arribat a la seva conclusió, suspeses en un moment de màxima tensió en què individualment i en conjunt cerquen encara l'equilibri. Des del seu darrer territori creatiu de Son Boter, damunt un terreny de bancals, banyat per la llum de l'illa i amb el fons del perfil de les muntanyes de la serra de Tramuntana, Miró pot divisar el Mediterrani. I serà a la planta superior de Son Boter, guaitant cap a l'horitzó que s'obre davant seu, on Miró realitzarà aquestes pintures que recullen els seus paisatges mentals, tan necessaris, condensats en un punt, una línia, el color negre.

Textos explicatius de sala

com grafits gràfics, banals i anònims del carrer

Grafit de Joan Miró a les parets de Son Boter, 2014

© Successió Miró, 2022

© Jean Marie del Moral

Grafit de Joan Miró a les parets de Son Boter, 2012

© Successió Miró, 2022

© Rif Spahni

Als espais interiors de Son Boter es pot reconèixer la intervenció de Joan Miró en les seves traces projectades damunt la superfície de parets, portes, finestres, i fins i tot en terra: en les taques de pintura, en els objectes trobats, en els retalls, les postals i els dibuixos infantils clavats amb xinxetes, però, sobretot, en els grafitos al carbonet que ens envolten, imatges congelades i suspeses als murs de calç. La cal·ligrafia de títols i pensaments llençats a l'aire, personatges mironians i projectes d'escultures, donen forma a una segona pell que es fon amb l'edifici, transformat pel traç de l'artista en un enorme quadern d'apunts que documenta la primera vibració i el punt de partida del seu radical procés de creació. Miró ens ha deixat així testimoniança d'aquell instant primerenc, que ell mateix defineix com "el minut de l'enfrontament", "la guspira màgica", que ara es fa visible. **L'espai es troba en un estat suspès que sembla encara percebre la presència de l'artista.**

Textos explicativos de sala

monstres vivents
que viuen en el taller - mon i part

Joan Miró a Son Boter amb els objectes preparatoris per a l'escultura *Souvenir de la Tour Eiffel*, 1966

© Successió Miró, 2022

© Josep Planas i Montanyà. PlanasArchive.

L'activitat escultòrica de Joan Miró s'accelera encara més a partir dels anys cinquanta, principalment amb la seva immersió dins l'espai de l'arquitectura i la ciutat amb la realització de peces monumentals. Aquest canvi d'escala serà un dels motius que el duran a comprar la casa de Son Boter com a segon estudi. La majoria d'aquests projectes escultòrics seran executats en bronze a partir de l'assemblatge d'objectes sovint trobats i insòlits, lligant inevitablement l'obra a l'espai on fou concebuda, els tallers habitats per grafismes, retalls i troballes fortuïtes susceptibles de ser incorporats al procés creatiu. A Miró no li interessa la bellesa de les formes, sinó el seu poder evocador. No modifica la peça original, sinó que la fa sortir a la llum. **Posa el focus i l'atenció en aquells objectes que, per massa corrents, s'havien fet invisibles.** L'artista revela la vida secreta d'aquests artefactes inanimats i oblidats que, per la gràcia de l'encontre fortuït, la màgia de l'assemblatge i l'atzar de la fosa, es transformen en els "monstres vivents" dels quals li agrada envoltar-se.

Textos explicatius de sala

com una escriptura màgica, misteriosa

Pintures en curs a Son Boter, 1973

© Successió Miró, 2022

© Fons Fotogràfic F. Català-Roca - Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Arxiu Successió Miró

El trasllat de Miró a Mallorca i als nous espais creatius, el Taller Sert i Son Boter, suposa per a Miró una etapa de revisió de la seva producció pictòrica anterior i una radical renovació del seu llenguatge. **L'illa li oferirà un recés on condensar les seves inquietuds per a després alliberar-les amb més ímpetu que mai.** En aquestes línies lliures i valentes, Miró concentra un dels seus moments més expressius i emotius, projectant damunt la tela el desig de renovació i la voluntat de reivindicar la seva condició d'artista viu i inconformista, fins i tot amb la seva pròpia obra, la qual posa en dubte cada dia en un estat de "revolució permanent". Una força i una energia més pròpies d'un jove que comença que d'un artista consagrat de vuitanta anys. Les pintures aquí exposades són un ressò del recorregut personal de l'artista; els grans canvis i ruptures en la seva trajectòria vital es tradueixen en una metamorfosi del seu procés artístic, del qual les obres són testimoni. La contradicció d'aquests darrers anys entre un Miró desconegut i salvatge i un Miró més reflexiu i espiritual, entre l'explosió i la contenció, es fa més evident encara al Miró de Son Boter.

Textos explicatius de sala

moer violents
moer lliure

Joan Miró
Sense títol, sense data
Monotip damunt paper
Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca

© Successió Miró, 2022

S'exposa aquí una selecció dels monotips de la col·lecció de la Fundació, un conjunt decididament experimental, culminació de la febril activitat de Miró en el camp de l'obra gràfica realitzada en els seus tallers de Son Boter en els darrers anys de la seva vida. És un moment en què el deteriorament físic l'obliga a disminuir la producció pictòrica, al mateix temps que la seva incombustible energia creativa l'empeny per a respondre a la creixent demanda d'edicions i exposicions. En aquesta darrera etapa i amb l'ajuda del gravador Joan Barbarà, utilitza simultàniament i amb més llibertat que mai el gran repertori de procediments gràfics al seu abast. **El monotip és molt representatiu d'aquesta ànsia d'experimentació**, ja que es tracta d'una prova única en la qual s'apliquen els colors a la matriu, treballant-la fins i tot directament amb la mà, i que s'estampa una sola vegada sense edició d'exemplars i amb un resultat més plàstic i atzarós. Un inventari de Robert Dutrou datat a la primavera de 1980, del qual s'exposa el facsímil, menciona una vintena de monotips en curs a Son Boter i ens permet ubicar aquestes peces en el marc de la darrera producció de Joan Miró als tallers d'obra gràfica de Son Boter.

Textos explicatius de sala

d'un episodi màgic

Femme, oiseau en cours a Son Boter, 1973

© Successió Miró, 2022

© Fons Fotogràfic F. Català-Roca - Arxiu
Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Arxiu Successió Miró

Aquesta pintura forma part d'una sèrie de peces en què Miró hi va treballar en preparació per a l'exposició del Grand Palais de París el 1974, inicialment prevista com a retrospectiva i que suposaria una ruptura i un replantejament de la seva trajectòria. Obres quasi monocromes, d'inspiració clarament oriental, com a resultat dels seus viatges al Japó el 1966 i 1969, amb el domini del buit i el negre, molt presents a la seva producció dels anys setanta, i l'accent de l'ull amb què el personatge revela la seva presència. En aquesta darrera etapa i com es pot apreciar a les fotografies fetes per Català-Roca a Son Boter, el negre anirà envaint progressivament els quadres fins a cobrir-ne tota la superfície i relegar-hi a un segon pla el blanc del fons i el joc dels signes. A més, en aquesta tela, com a Poème, Miró torna a deixar l'empremta de la seva mà; un gest primigeni i impulsiu, on fa servir els mateixos colors d'una altra sèrie de pintures en curs a Son Boter i que s'exposen. **Un Miró imprevisible i ahora en el seu estat més pur; el retorn a allò essencial.**

Textos explicatius de sala

En servirà per a fer-hi teles
i escultures monumentals

L'Oiseau s'envole vers l'île déserte en curs a Son Boter, 1973

© Successió Miró, 2022

© Fons Fotogràfic F. Català-Roca - Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Arxiu Successió Miró

A més de les pintures rupestres, l'art romànic va ser un altre referent primigeni de la pintura mironiana. Durant la seva infantesa a Barcelona, Joan Miró tindrà ocasió de contemplar els frescos romànics, en els quals descobreix una font inesgotable d'imatges. En la seva nuesa pictòrica i extrema planitud, aquestes pintures ofereixen un ampli catàleg de solucions formals, entre les quals descobrirà alguns dels elements més característics del seu propi sistema de signes, com l'ull o l'estel. Miró sempre ha estat fascinat per la morfologia i el significat de l'ull, imatge recurrent en els retalls que penja als seus tallers i que trasllada després a la tela. L'ull com a besllum de vida i revelació del personatge, sovint el darrer indicatiu de la seva presència volàtil; en aquest cas, a penes incipient; altres vegades, devorada pel color negre. En contraposició a la figura de la dona, lligada a la terra, l'ocell i l'estel permeten a Miró fer el salt cap a la dimensió celeste en la seva perpètua necessitat d'evasió. **Aquí, a Son Boter, ulls, estels, ocells i personatges esdevenen immensos**, deixant-se arrossegar pel canvi d'escala que experimenta l'obra mironiana.

Textos explicatius de sala

Fer com un mite
religiós
màgic

Joan Miró a la cuina de Son Boter amb la pintura *Poème en procés*, 1966

© Successió Miró, 2022

© Josep Planas i Montanyà. PlanasArchive

Les manifestacions artístiques del passat sempre han seduït Miró, ja que hi reconeix el mateix esperit intemporal al qual aspiren les seves formes. Així com l'home prehistòric deixava la marca de la seva permanència a les parets de la cova, l'empremta de la mà té per a Miró profundes ressonàncies i la integra dins el procés creatiu; especialment en els darrers anys de la seva producció, en què fins i tot aplica la pintura directament amb els dits. A la fotografia d'aquesta obra en procés d'execució a la cuina de Son Boter, es constata que les empremtes de la mà varen ser el darrer gest de Miró abans de donar-la per acabada. La predilecció pel format mural i la transposició del propi cos damunt les parets són gests que l'equiparen als homes primitius i a les primeres formes d'art. Així mateix, **la tela augmenta les seves dimensions i completa aquest espai immersiu com una superfície més de la "cova" mironiana.** L'empremta de la mà de Miró comença a aparèixer a les obres produïdes als dos tallers de Mallorca per a convertir-se en una presència recurrent en la seva darrera etapa creativa.

Textos explicatius de sala

servi-me de les coses Trobades pel diví afar

Maqueta de l'escultura *Jeune fille* i motlle de guix per a l'escultura *Femme dans la nuit* a Son Boter, 1961

© Successió Miró, 2022

Joaquim Gomis © Hereus de Joaquim Gomis
Fundació Joan Miró, Barcelona

En la intenció de Miró d'anar més enllà de la pintura, serà l'escultura en bronze la que l'arranqui dels límits del llenç i li permeti llançar-se definitivament al treball en tres dimensions. L'escultura existeix gràcies al primer instant de l'encontre i a la decisió de l'artista de rescatar l'objecte del seu anonim. **Allò recognoscible es torna enigmàtic a través de combinacions inesperades d'objectes que la fosa transforma en personatges.** Les imatges fotogràfiques dels tallers recullen aquest procés. Els objectes preparatoris per als bronzes *Jeune fille* i *Femme dans la nuit*, tots dos de 1967, ja varen ser retratats per Joaquim Gomis a Son Boter el 1961. Diverses anotacions evidencien la intenció d'engrandir aquestes obres, *Jeune fille* fins a assolir els 12 metres per al projecte de Porta Catalana de Josep Lluís Sert a la Jonquera i *Femme dans la nuit* com a part del recorregut del Laberint de la Fundació Maeght. A través de la seva producció escultòrica, Miró ret homenatge a allò efímer, cristal·litzat en una matèria inalterable que el converteix en monument i assegura la seva continuïtat.

Temps de d'un esprit populaire

Joan Miró a Son Boter amb el grafit relacionat amb *Constellation*, 1973

© Successió Miró, 2022

Clovis Prévost © Photo Galerie Maeght, Paris
Arxiu Successió Miró

El més insignificant objecte es pot transformar en una obra d'art pel sol fet d'haver estat triat per Miró i incorporat al museu imaginari del taller. Els seus ulls detecten la bellesa quotidiana de tot allò que la nostra mirada passaria per alt. En aquesta ocasió, la típica galeta Quely mallorquina es converteix en una constel·lació de punts emmarcats dins un cercle. Les anotacions de Joan Miró als seus quaderns revelen la necessitat d'un llarg període de reflexió abans de decidir-se a fondre una peça. La mateixa forma reapareix i evoluciona en diferents projectes en què va treballant al llarg dels anys. Aquí fins i tot trasllada els seus pensaments preliminars a la pròpia paret a través del grafit al carbonet. La fosa en bronze com a tècnica lligada a la permanència es posa ara al servei d'allò rebutjat i marginal. S'emfatitza el contrast entre la fragilitat i el caràcter efímer de l'artefacte original i la noblesa de la peça final immortalitzada en bronze. La fosa dota l'objecte més modest d'una qualitat monumental, l'augmenta dramàticament d'escala i l'eternitza en el material de l'escultura, d'acord amb l'aspiració de Miró cap a l'obra pública.

Textos explicatius de sala

*arènyer el concepte monumental
i arquitectònic*

Joan Miró a Son Boter amb el guix de l'escultura *Projet pour un monument*, 1967

© Successió Miró, 2022

© Daniel Frasnay

Els projectes de murals ceràmics i escultures destinats a espais urbans marquen la darrera i decisiva etapa de la trajectòria artística de Joan Miró, en què aspira a **sortir de les galeries i els museus creant una obra monumental dirigida a l'home del carrer**. L'origen de *Projet pour un monument* es troba en l'encàrrec que Miró rep el 1963 de realitzar una escultura de dotze metres per a Chicago, que havia de titular-se *Moon, Sun and Star*. El projecte serà abandonat durant un temps, en què l'artista intentarà trobar-hi un emplaçament alternatiu a Barcelona. Juntament amb Josep Lluís Sert i Joan Gardy Artigas aniran desenvolupant la idea d'una escultura monumental al parc Cervantes per a rebre els que arriben per carretera. El model en bronze realitzat el 1968 es retalla ara contra el cel i el perfil de la ciutat al pati nord de la Fundació Joan Miró de Barcelona. El projecte americà finalment es reactiva i l'escultura *Miss Chicago* s'inaugura el 20 d'abril de 1981. Miró veurà satisfetes les seves inquietuds i el desig d'acostar-se a la col·lectivitat i la multitud anònima que sempre havia estat el seu objectiu.

Textos explicatius de sala

*ho localitzaré tot a "Son Boter"
per anar-ho treballant*

Objectes preparatoris per a *Homme et femme* a Son Boter, 1973

© Successió Miró, 2022

© Fons Fotogràfic F. Català-Roca - Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Al llarg dels anys, els projectes d'escultures van colonitzant els espais de Son Boter. La fotografia feta per Francesc Català-Roca ens ajuda a entendre el procés de l'escultura i el mecanisme creatiu de Joan Miró. Al costat de l'escala s'apilen els elements originals que donarien forma a l'escultura *Homme et femme*. El que a primera vista sembla una de tantes carbasses que Miró col·lecciona als seus tallers, és en realitat una ampolla de grappa damunt un element circular d'escuma sintètica que cobreix una soca de palmera modelada en guix i coberta de grafismes. A la paret damunt la qual es recolza, el perfil a carbonet de la botella conviu amb el traç d'un personatge; les mateixes formes es repeteixen, de manera simultània o alternada, en els dibuixos preliminars amb els quals Miró continua treballant l'escultura fins a decidir-se per l'ampolla que finalment hauria d'immortalitzar. **L'artista es lliura al joc de l'assemblatge en una combinatòria infinita** en què els components dialoguen entre si sense acabar de renunciar a la seva naturalesa. Una vegada més, la intervenció de Miró transforma les troballes més convencionals en quelcom d'extraordinari, ajudant-se tan sols de la força de l'objecte, la maqueta en guix i la fosa en bronze.

Textos explicatius de sala

per tenir una referència universal

Habitació del pis superior de Son Boter, 2014

© Jean Marie del Moral

Son Boter, 2012

© Successió Miró, 2022

© Rif Spahni

Igual que quan va entrar per primera vegada al Taller Sert, quan Miró s'enfronta al nou espai creatiu de Son Boter, sent la necessitat de cobrir els murs i els racons amb una segona pell de retalls i objectes de la més variada procedència per a així transformar l'edifici i fer-se'l seu. Una de les referències iconogràfiques més presents a Son Boter és la cultura mesopotàmica, en concret l'art sumeri. Algunes d'aquestes imatges, incloses a l'exposició, les va retallar de dos exemplars de la revista cultural francesa Arts & Loisirs del mes de febrer de 1966. L'interès de Miró per l'art sumeri és equivalent a la seva atracció per l'artesanía popular, l'art precolombí, la cultura japonesa i, en general, les peces d'origen primitiu que habiten els seus tallers. **Aquests testimonis de la presència i el pas de l'artista, un dia detonants i punts de partida, ens permeten ara reconstruir el seu procés creatiu i reconèixer l'autèntic Miró.** Un artista frenètic avançat al seu temps, que a la vegada s'atura a mirar cap al passat i reconeix el valor universal i la força evocadora dels artefactes més insòlits, que esdevenen enormes als seus ulls.

Textos explicatius de sala

Partir de la cosa vivent de Son Boter

Anotació sobre el procés de realització de les teles cremades
(facsimil), 1972

Bolígraf i llapis de color damunt paper de diari
Fundació Joan Miró, Barcelona

© Successió Miró, 2022

A partir del moment en què s'instal·la a Mallorca i als nous tallers, Miró inicia un procés de revisió i autocrítica que el du a cercar nous camins i a experimentar amb altres tècniques i disciplines. El 29 de març de 1973, mesos abans de treballar a les teles cremades que es presentarien a l'exposició del Grand Palais de París l'any següent, Miró realitza una sèrie de pintures lacerades a les quals forada, esquinça i trenca el suport del llenç. L'artista cerca el contacte físic amb els materials; és una entrega total a l'obra, arribant a implicar-s'hi físicament. Miró fereix la tela de manera literal, l'"ataca" amb les eines que li són pròpies, amb la pintura, amb el pinzell i el gest, fins i tot sense cap mediació, amb el propi cos. Encara que no tenim constància gràfica que corrobori en quin espai va treballar aquesta sèrie, Miró fa referència a Son Boter com a punt de partida. Fins i tot col·loca les teles cremades contra el fons de Son Boter, com a escena final del procés que recull la filmació de Català-Roca. L'anotació que aquí es reproduïx, conservada a la Fundació Joan Miró de Barcelona, recull les instruccions de l'artista i revela un procés acuradament planejat darrere d'un aparent acte impulsiu:

*"Tractar les grans teles en blanc que tinc a Son Boter dins d'aquest esperit.
Cremar-les parcialment.
Tirar-hi pedres punxegudes per esbotzar-les.
Tallar-ne trossos.
Abocar-hi pots colors.
Passejar-m'hi per damunt.
Cosir-hi fragments.
Penjar-hi coses.
Penjar el gat dissecat"*

L'obra produïda a Son Boter comparteix la mateixa vocació d'experimentació radical, ja que és aquí on Miró es pot deixar dur per la ràbia incontenible, la urgència del pas del temps i la rebel·lió contra el mercat de l'art. Al igual que les teles lacerades i cremades no són destrucció sinó regeneració, transformació, **la darrera producció de Miró a Mallorca representa la lluita contra el temps d'un artista sempre jove**, al qual als vuitanta anys encara li queda molt per a dir, i que troba a Son Boter el marc ideal per a la seva actitud rebel.

